

ПОЗИЦИЯ

на

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ“

**относно предложенията за промени в Изборния кодекс, свързани с
изискванията за регистриране на наблюдатели на изборите**

В настоящия момент 43-то Народно събрание обсъжда извършването на промени в изборното законодателство, които следва да бъдат насочени към повишаване на прозрачността и почтеността в изборния процес. Част от дискутираните въпроси са свързани и с изискванията за регистриране на наблюдатели. Като организация, която има опит и експертиза при наблюдението на изборния процес от 2009 година насам и която е пряко заинтересувана от установяването на правила, съдействащи за осъществяването на ефективен граждански контрол, представяме своята позиция по предложените изменения в Изборния кодекс.

В момента са внесени три предложения за промени в чл. 112 на Изборния кодекс, които се отнасят до: определяне на кръга от организации, които могат да бъдат регистрирани като наблюдатели, в зависимост от предмета и характера на тяхната дейност; представяне на допълнителни документи – декларация с изрично съгласие от всеки наблюдател, че желае да бъде регистриран като такъв, и свидетелство за съдимост на всеки наблюдател като условие за неговото регистриране.

Като цяло, считаме, че по отношение на статута на българските неправителствени организации – наблюдатели на изборния процес е необходимо внимателно прецизиране на разпоредбите, което държи сметка за баланса между необходимостта от ограничения за регистриране на фалшиви наблюдатели и свободата за осъществяване на граждански контрол над изборния процес.

Във връзка с депозираните предложения за промени в чл. 112 считаме за необходимо да изразим следната позиция:

1) *Относно въвеждането на по-конкретно изискване за предмета и характера на дейност на организациите като условие за тяхното регистриране като наблюдатели:* предложението да бъдат допускани само организации, които са регистрирани в обществена полза и „с предмет на дейност в сферата на политическите права на гражданите“ може да ограничи практиката за регистриране на организации, чиято дейност очевидно няма връзка с изборния процес (например спортни клубове). Наред с това, въвеждането на твърде ограничителна формулировка стеснява кръга на потенциалните наблюдатели и създава условия за прилагане на ограничителен подход, който може да възпрепятства извършването на широко гражданско наблюдение върху изборния процес. Подобен подход може да даде формално правно основание за отказ от регистрация на организации, които разполагат с авторитет и широка експертиза в редица области, които обаче не

осъществяват дейност в сферата на политическите права на гражданите. Още повече че съдебната практика не е изяснила докрай понятието „политическа дейност“ и съотношението ѝ със „защита на политическите права на гражданите“. Ето защо е необходимо предложението да бъде прието след по-задълбочено обсъждане, като се отчете мнението на широк кръг от неправителствени организации и експерти. **В тази връзка считаме, че формулировката „защита на гражданските права, демократично развитие, добро управление“ е по-удачно решение.**

2) *Относно въвеждането на декларация за съгласие от всеки наблюдател, че желае за бъде регистриран като наблюдател на съответната организация: представянето на декларация за лично съгласие може да се определи като обосновано изискване, което ограничава регистрирането на фалшиви наблюдатели и злоупотребата с данни от стари информационни масиви на някои организации.* В този случай то може да съдейства за регистрацията на коректните наблюдатели, които спазват законовите изисквания и етичните стандарти в изборния процес. (Асоциация „Прозрачност без граници“ и сега прилага практика да изисква декларации от своите кандидати за наблюдатели, които също така декларираят, че се придържат към най-добрите стандарти за граждански мониторинг, спазват принципите на политическа безпристрастност и професионална етика, не са регистрирани като представители на партии, застъпници, членове на комисии, представители на социологически агенции).

3) *Относно изискването за представяне на свидетелство за съдимост на всеки наблюдател като условие за неговото регистриране:* изискването на подобен документ е ненужно, с неясен принос към изборния процес, затруднява процеса на регистриране на неправителствените организации като наблюдатели, въвежда допълнителни финансови тежести за наблюдателите и ангажира усилията на съдебната администрация. **В този смисъл то представлява съществено и ненужно препятствие пред неправителствените организации и е ирелевантно за изборния процес, поради което не следва да бъде приемано.**

Асоциация „Прозрачност без граници“ е убедена, че независимото гражданско наблюдение е важна предпоставка за възвръщане на доверието в изборния процес и е съществен фактор за граждански контрол върху институциите и политическите партии. Поради това считаме, че извършването на промени в този компонент от изборното законодателство следва да се осъществява след внимателна преценка на ефекта и в условията на открита дискусия, отчитаща мнението и на гражданските организации. Изразяваме своята готовност да продължим своето конструктивно участие в този процес.

София, 14 април 2016 година
АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ“
TRANSPARENCY INTERNATIONAL – BULGARIA